

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01063&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 01063. Офтальмопатія Грейвса

Автор: Camilla Schalin-Jäntti
Редактор оригінального тексту: Hanna Pelttari
Дата останнього оновлення: 2017-08-08

Основні положення

- Офтальмопатія Грейвса - ураження орбітальних тканин аутоімунного генезу. Вражає деяких пацієнтів з хворобою Грейвса (базедова хвороба), та зазвичай співпадає з гіпертиреοїдною фазою.
- Важливою є рання діагностика офтальмопатії Грейвса у первинній медичній допомозі; її можна прийняти за кон'юнктивіт.
- Всі пацієнти з офтальмопатією Грейвса потребують направлення для подальшої оцінки в спеціалізований центр.
- Ранній початок лікування поліпшує його результати.
- Також відома як: орбітопатія Грейвса і тиреоїд-асоційована офтальмопатія/орбітопатія
- Класифікація захворювання базується на активності запального процесу (активний-неактивний) та тяжкості (легка-середня-тяжка), відповідно до якої обрана тактика лікування.

Етіологія та епідеміологія

- Стан, пов'язаний з хворобою Грейвса; офтальмопатія є найбільш поширеним екстратиреоїдним проявом хвороби Грейвса.
- Наявність антитіл до ТТГ-рецептору є важливим етіологічним чинником.

- У пацієнта зазвичай наявний гіпертиреоз.
- Проте, у деяких хворих виникнення офтальмопатії передуює розвитку гіпертиреозу.
- Близько у 3-5% пацієнтів офтальмопатія несе загрозу втрати зору.

Симптоми

- Частіше зустрічається в осіб жіночої статі, у яких поряд з почервонінням очей та екзофтальмом наявний гіпертиреоз.
- Часто захворювання виникає у віці 30-40 років.
- Очні симптоми включають
  - відчуття "піску в очах", почервоніння, слезотечу, фотофобія
  - периорбітальний набряк
  - диплопію
  - ретроорбітальний біль чи біль при рухах очних яблук
  - порушення зору при вкрай тяжкій формі захворювання.
- Офтальмопатію Грейвса часто плутають із бактеріальним або алергічним кон'юнктивітом.

Лабораторні дослідження

- Визначення сироваткового рівня ТТГ та вільного Т4 дозволяють верифікувати дисфункцію щитоподібної залози.
- Якщо рівень ТТГ не визначається, а вільний Т4 знаходиться в межах референтних значень, визначають рівень вільного Т3.
- При тяжкій офтальмопатії Грейвса зазвичай значно підвищується сироватковий рівень антитіл до рецептора ТТГ.
- Якщо очні симптоми виникають до гіпертиреозу, то підвищення рівня антитіл може бути єдиним відхиленням у лабораторних показниках.

Лікування

- Усі пацієнти потребують направлення для подальшого обстеження у спеціалізованій центр.
- Лікар первинної медичної допомоги повинен дати рекомендації щодо симптоматичного лікування.

- Зволожуючі очні краплі.
- Захист очей від вітру та сонця.
- Припинити куріння; куріння погіршує перебіг наявної раніше офтальмопатії.
- Метою лікування у спеціалізованих закладах є швидке відновлення еутиреоїдного стану.
  - Використання радіоактивного йоду може призвести до прогресування офтальмопатії.
  - Антитиреоїдна терапія та тиреоїдектомія мають нейтральний лікувальний ефект щодо офтальмологічних проявів.
  - В більшості випадків найпростішою тактикою є продовження антитиреоїдної терапії до зменшення проявів офтальмопатії.
  - Слід контролювати рівень антитіл до ТТГ-рецепторів та лабораторні показники функцій щитоподібної залози.
- Лікування офтальмопатії Грейвса
  - Необхідно перевірити ефективність місцевих методів лікування.
  - Переконайтесь, що пацієнт припинив курити.
  - При легких проявах захворювання з активним запальним процесом можна спробувати лікування селеном (100 мкг двічі на добу перорально) протягом 6 місяців. Проте, розповсюдженість дефіциту селену відрізняється у різних регіонах, тому немає жодних гарантій, що лікування у регіонах з достатнім надходженням селену буде ефективним.
  - Пульс-терапія глюкокортикоїдами є основою лікування офтальмопатії Грейвса.
  - При компресійній нейропатії зорового нерва, яка загрожує втратою зору, необхідна хірургічна декомпресія орбіти.
[Доказ 06955] [D]
  - У гострій фазі захворювання при диплопії, болю в очних яблуках та порушенню їх рухів, які можуть виникнути після пульс-терапії, можливе опромінення ретробульбарних тканин.
  - При хронічному перебігу захворювання пацієнту може знадобитись хірургічна декомпресія орбіт або хірургічна корекція м'язів очного яблука та повік.

Спостереження

- Інколи під час періоду подальшого спостереження можливе повторне виникнення офтальмопатії Грейвса.
  - Пацієнта знову необхідно направити у спеціалізований центр.
  - Необхідно надати пацієнту рекомендації щодо місцевих методів лікування та припинення куріння.

Споріднені джерела

- Кокранівські огляди [\[пов'язані 01080\]](#) [Graves' ophthalmopathy –...]

Джерела інформації

R1. Bartalena L, Baldeschi L, Boboridis K et al. The 2016 European Thyroid Association/ European Group on Graves' Orbitopathy Guidelines for the Management of Graves' Orbitopathy. Eur Thyroid J 2016;5(1):9-26. [\[PubMedID|27099835\]](#)

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 06955](#). Surgical orbital decompression for thyroid eye disease.
Дата оновлення: 2012-02-13
Рівень доказовості: D
Резюме: There is insufficient evidence from controlled trials on the best surgical approach for orbital decompression in the treatment of proptosis in adult thyroid eye disease.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm01063   Ключ сортування: 024.036   Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-08-08

Автор(и): Camilla Schalin-Jäntti   Редактор(и): Hanna Pelttari   Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe
Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd   Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

---

Навігаційні категорії
EBM Guidelines   Endocrinology

Ключові слова індексу
speciality: Endocrinology   Graves ophthalmopathy   Graves' orbitopathy   Graves disease   Basedow disease
Basedow's disease   Thyroid gland   goiter   goitre   Hyperthyroidism   TSH-receptor antibodies   ісрс-2: T85   ісрс-2: F99